

## له په یوه ند به (تعدیل) کردنی یاسای (غسل العار) دوه چهند پرسیارو، چهند سه رنجیک !!

که ژان حمه رشید

[kazhalh@yahoo.com](mailto:kazhalh@yahoo.com)

له م ماوه یه دا په رله مانی حکومه ته که ی ( پارتی دیموکراتی کوردستان ) له هه و لیر بریاری داوه له سه ر گورینی یاسای ( غسل العار ) ی ژماره ( ۱۱۱ ) مادده ی ( ۴۰۶ ) ی ( قانون العقوبات ) ی عیراقی . گورینه که واته چاکسازیه که ، که گوايه له به ر ژوه ونندی ژناندا کراوه به م شیوه یه یه ( پیاو نابیت به ده لیلی نه خلاق ی راسته و خو ژن بکوژنت ، به لام نه نجامدانی ( سیکس ) هه ر تاوانه و سزا که ی له یاسادا ( ۶ ) مانگ ده بیت .

سه ر هتا پرسیار نه و یه نایا ( PDK ) چو ن و به چ شیوه یه که نه یه ویت نه م تجربه یه عملی کاته وه ؟ نایا ناماده یه به زو ترین کات نه م بریاره بخاته ده ستوری کاری محاکمه کانه وه و به خه لکی کوردستان بلی ژنان به به هانه ی ناموسی و نه خلاق ی تیرور مه که ن ( مه کوژن ) ؟ یا خود نه م را که یان دنه تاماوه یه کی زور ماطلة æ بینه و به ر یه پینه ک ریت و سه ر نه نام به چهند سالیکی تر یان به ناینده یه کی نادیار نه سپیرد ریت ، یان هه ر نه و هتا له بیر نه چنده وه و له سه ر کاغه ز تو زی لی نه نیشیت و نه چنته نه و نه رشیفانه وه که چهن دین بریاری له م بابه تانه ی تیا هه لگیرا ون ؟

له م باره یه وه هه لبه ته خه لکی کوردستان ته جره به ی له م بابه ته یان هه یه له گه ل هه ردوو حزبی حاکم له کوردستان ( PDK ، PUK ) بو یه نه توانم بلیم نه م بیتمانه یه ته نه ا هی من نیه به لکو نه مه بی باوه ری و بیتمانه یی زورترین به شی خه لکی کوردستانه ! هه ردوو حزبی حاکم وه عد و به لینیان زوردا به خه لکی کوردستان که هیچیان بستیک بری نه کرده . نه و کارانه ی نه وان ته نه ا جوره ته فهدانیک ی فریو کارانه بووه که له ژیر زهخت و فشاری مه دده نیه ته و رادیکالیزمی کومه لگی کوردستان و بزوتنه وه رادیکاله کاندایا هاتوته نه اراوه . هه روه ا نه م کارانه یان واته نه و به لینه یان بوراگرتنی ناستی ناره زایه تی ژنان و خه لکی رادیکال بووه . نمونه ی نه مه ش زور و به رچا ون . بو نمونه سالی پار له لایه ن ( PUK ) هه ونه م یاسایه به جو ریک بریاری نال و گو ر ( تعدیل ) ی له سه ردرا ، هه روه ا چهند مادده یه کی تر بریار بووه له ده ستوری نالو گو ر پیکردندا بن ، به لام تانیستا هیچ کام له و مادانه هیچ جو ره نالو کو ریک ی به خو وه نه بی نیوه . نه وان ( PDK ، PUK ) زور کات وه عد یان داوه به ژنانی کوردستان که ریگه له تیروری و وحشیانه و هه موو روژی ژنان بگرن و له م باره یه وه هه نگاو هه لگرن و لیکولینه وه ی یاسایی و وورد له گه ل تیرورستاندا بکه ن و به سزایان بگه یه نن . به لام نه بی نین له ماوه ی ته مه نی ۱۲ سال له حاکمیه تی نه واندا روژانه ژنان تیرور نه ک رین و ده سه لات دارانش نه ک هه ر به شوین نه م هه موو تاواناندا نه رویش توون به لکو زور کات یارمه تی ده ربوون له نازاد کردنی تاوانباراندا !! نمونه ی دلته زینی کوشتنی ( مه هاباد و جوان ) ی خوشکی له لایه ن تاوانبار ( ساله موزه لیلی ) وه که نه م نه م تاوان باره خو ی کادری پله داری ریزه کانی ( PUK ) پاشان نازاد کردنی ( ساله مزه لی ) به م تاوانه چه په له وه ، نه مه دیارترین و زه قترین نمونه یه له م باره یه وه ، ، ، نه مه و به رده وام نه م روداوانه له کوردستان دوباره ده بنه وه له ناوچه کانی هه ردوو ده سه لاتی ( PDK ، PUK ) دا که چی به رده وامیش له بو نه و مناسبه به کانیاندا وه عد و به لینی رهن گاو رهن گ به ژنان و خه لکی کوردستان نه دن و خو یان ووتنه ی دووپاتی ده که نه وه . بو یه له راستیدا نه وه مه سه له یه کی زور ناسایی یه که خه لکی کوردستان گومان له بریارو به لینه کانی نه م دوو حزبه بکه ن ته نانه ت نه گه ر راگه یه ندرایش بیت !!

له راستیدا نه وه ی که با سم کرد ته نه ا هو کاری بیتمانه یی خه لکی کوردستان نیه به نه حزبی حاکم له کوردستان ، به لکو نه وان له ته جربه ی ۱۲ سال له سایه ی حاکمیه تی هه ردوو حزبی ناوبراودا نه وه یان بو رو ش بو ته وه که نه م دوو حزبه هه لگری ته واوی سوننه ته کون و دوا که و نه و کانی کومه ن و زورکات فخر و شانازیان به و سوننه ت و ته قالیده کونانه یان وه کرده ، نه وان به ناشکرا دژایه تی مه دده نیه ته و پیشکوه تن خوازی بوون ، نه وان به شیوه ی درندانه وه لامی خواسته کانی تری خه لکیان داوه ته وه . نه وان خه لکی رادیکال و به تیا ته تی کومونسته کانیان به فاسد و به د ره وشت ناساند و ناوبرد کاتیک ووتیان نابیت ژنان تیرور بک رین ؟! نه وان

له دووا ووتهدا میرانگری هه مان سوننه تو و رفتارو و یاساکانی رژیمی کۆنه په رستی به عسن. له ماوهی ته مه نی حاکمییه تیاندا تانیستا ته نانه ت بچوکترین و سادهترین یاسایه که له یاساکانی رژیمی به عس له دهسته لاتی نه واندا نه گوراوه و هه لهنه و شهاده توه. بویه له نیستاشدا نه وه بو خه لکی کوردستان پرسیاره که چون دهسته لاتیکی له م بابه ته نه م یاسایه هه لده و شهینیته وه؟ پاشان پرسیار نه وه یه نایا تیرورو کوشتنی ژنان به بیانی مه سه له ی ناموس و دیفاع له شه ره ف نه وه ی که له قور نان و شه ریعه تی نیسلامدا پیی نه لین (زی) چون به ری پییه گیریته؟ چون گۆرینی یاسای (غسل العار) به و شیوه یه ی بریاری له سه ر دراوه کاریگری نه بیته له سه ر به رگرتن به تیرورو کوشتنی ژناندا؟. به کورتی نایا ته نها گۆرینی (مجردی) نه م یاسایه کیسه که چاره سه ر نه کات؟ به ر به تیرووری ژنان ده گیریته؟ . . .

یه که م: له پرووی یاسایی وه ، به رای من گۆرینی نه م یاسایه به و شیوه یه ی بریاری له سه ر دراوه ، به بی گۆرینی یان هه لده و شهانه وه ی یاساکانی تری ملحق یان په یوه ندار به ویاسایه وه و به مه سه له یه وه ناتوانیت ده وری جدی هه بیته له چاره سه ری کیسه که دا. بو نمونه وه ختیکی یاسا هه لویستی له به رامبه ر سیکس دا ده گۆریتو به تاوانیکی نه وتو سه یر نه کریت، نه وا بیسه که نه بی هه لویستی له به رامبه ر تیروستانی نه وه مه سه له یه یه له یاسادا بگۆریت. واته نه بی هه لویستی له به رامبه ری توند و تیترت بیتو سزای قورس تر له م باره یه وه طرح کات تابه و ناسانییه تیروور نه نجام نه دریت که تانیستا هه بوه. به لام به داخه وه تعد یله که ته نها باسی که مکردنه وه ی (تخفیف) ی حوکی ژنه که ی کردوه له باره ی تیروور که ر (قاتل) وه ه یج نه وتراوه، که به رای من هه لویستی له به رامبه ر سیکس (زنی)، هه ره ها هه لویستی له به رامبه ر (قاتل) ی ژن له م په یوه نده دا نه توانی به یه که وه مانا په یدا بکات، باسکردنی یاسایه کیان به بی نه ویتز مانای نابیت.

دوه مه: له راستیدا گه ر نه و یاسایه به شیوه یه کی به رنامه داریزراو بو به رگرتن به مه سه له ی تیرووری ژنان هه لهنه و شهیته وه یاخود نالوگۆریان به سه ر نه بیته نه وا به و شیوه نیوه ناچله له کۆمه لگه دا جیناکه ویت. نه م یاسایانه وه ک باسکرا هه مان یاساکانی رژیمی به عسن که به سه و ده رگرتن له حیکمه ته باوو کۆنه کانی شریعه تی نیسلامیه وه داریزراون. بیگومان له ماوه ی دریزی زیاتر له (۴۰) سال حوکی رژیمی به عسداو سه پاند نی نه م یاسایه به سه ر خه لکداو به کاره یانی نه و په ری چه وسانه وه راده ی توند وو تیژی و تو قانندن له م باره یه وه. . . نه مه وای کردوه نه م یاسایه بیته به یاسا و نه ریتیکی باوو زور بلاو له کۆمه لدا. سه رباری نه وه ی که خودی شه ریعه تی نیسلامی هه ر له سه رده می خه لافه ته کانی نیسلامدا تانیستا له م ناوچه یه کاریگری جدی داناوه و په گ و ریشه ی دا کوتاوه. بویه نه م یاسایه هه ر نیستا به شیکه له یاساکانی کۆمه لگه و بوته ته عه قلی به شیک ی زور له کۆنه په رستانی کۆمه لگه. بویه به رای من گۆرینی نه م یاسایه تیرووانینی وورد تری ده ویت.

سه یر که ن نه گه ر وورد بینه وه له مه به ستی (تعدیل) هکه یاخود چاکسازیه که نه لیت به تاوانی نه نجامدانی سیکس راسته و خو نه کوژیته، به لکو بد ریت به دادگا و دادگا (۶) مانگ حوکی بدات. هه لبه ته ژن له زورترین حاله تدا له لایه ن که سی ده ره جه نزیکه وه تیروور ده کریت واته (باوک، میرد، برا. . .) وه به و تاوانه. به پیی گۆرینه گه باوک و براو. . . ده بی که که یان ژنه که ی یان خوشک. . . ته سلیمی دادگا بکات و له وی حوکم بد ریت. جا پرسیار نه وه یه بو که سانی کۆنه په رست و ناموس په رست له و کۆمه لگایه دا که چه ندین ساله کونه په رستی په گی تیا داده کوتی و سیکس به تاوانیکی گه وه ره به نیه انه ی شخصیه تی ده زانیت ، چون ده توانیت نه م کاره بکات؟ بیگومان نه م کاره بو نه وان قورسه و قابیلی تحمل نیه، بویه نه وان هه ر ریگای یه که م ده گرنه وه به ر. نه مه له کاتیکیدا که یاسا له به رامبه ر بکوژی ژنه وه (قاتل) وه هه لویستی نه گۆرابیت. نه مه و له کاتیکیدا به پیی نه و یاسایانه ی که نیستا له محکه مه کاندا کاری پی ده کریت ، پیاو به تاوانی کوشتنی ژنه وه تیرنه ده کات به ده لیلی دیفاع له شه ره ف یان له قورسترین حاله تدا به پیی لیکدانه وه ی محاکمه کان و سه یرکردنی مه سه له که وه ک تاوانیکی کوشتن، نه وا چه ند مانگی که نه و په ری ناگاته سالیکی و چه ند مانگ حوکم ده دریت!! سه یری تناقضی نه و تاوانه گه وه یه وه نه و حوکمه!! جا نیتر کابرا چون هه ر ریگای کوشتنه که ناگریته وه به رو له ناو کۆنه په رستانیشدا به ده لیلی دیفاع له شه ره ف و جه ساره ت له م پیناوه دا سه ره برز راگریته؟. پاشان وا گریمان له هه زاران که س که سیک (ژنیکی) به به تاوانی نه نجامدانی سیکس ۶ مانگ حوکم درا ، نه ی پاش نه وه چی؟ نایا نه و ژنه نه توانی له و کۆمه لگه یه دا نازادو سه ره برز بیت؟ نه و کاته جیگاو ریگاو نیعتباری نه و چی یه له کۆمه لگه دا؟.

لێره دا ئه مه ویت ئه وهش بلیم که ئه و کاره ی نیستای (PDK) بۆ گۆڕینی یاسا راگه یان دنیکی فریوکارانه یه ، بۆیه مه به سته که ئه وه نی یه گۆڕینی یاسا ده ورو کاریگه ری نییه ، به ئکو به پیچه وان هه گۆڕینی یاسا جدیترین و گه و ره ترین هه نگاویک ده بیته له راستای چاره سه ر کردنی کیشه کومه لایه تی یه کان و ههروه ها له راستای ئالوگۆره ینان به سه ر کومه لگادا و به ره و پیش بردنی ره وتی مه ده نیه تی کومه لگه و ئالوگۆر پییدانی داب و نه ریته کومه لایه تی یه کان و ره ونه ق دان به فکری پیشکه و تنخوازی. هه ربۆیه ش هه نگاوی پیشره و هه لوه شانده وه ی یاسا کانی احو ل شخصی و یاسا کانی عقوباتی عیرا قی دانانی یاسای مه ده نی له جیگایان که وه لام به خواستی خه لکی ئه م سه رده مه ب داته وه. بیگومان هه ول و کۆشش و خه باتی ژنان و خه لکی رادیکالی پیویسته. واته گۆڕینی یاسای (غسل العار) فشارو خه باتی تری بزوتنه وه ی ژنان و خه لکی رادیکالی پیویسته، تا ئه م تعد یله هه مه لایه نه بیته وه و مانای واقعی خۆی په ییدا بکات و گۆڕینی یاسا کانی تری به شویندا بیته.

### هه تگاو هکانی به رگرتن به تیرۆری ژنان:

- 1- هه لوه شانده وه ی یاسای (غسل العار) که نیستا باس له تعدیل کردنی کراوه و بریاری له سه ر دراوه. هه لوه شانده وه ی ئه م یاسایه به و مانایه ی که هیچ جوړه (عقوبه) یه ک له سه ر سیکس دان نه ریت نه گه ره به ره زامه ندی هور دوولا بو بیته.
- 2- ئه و که سه ی که به تاوانی سیکس و مه سه له ی شه ره ف تیرۆر ده کات وه ک تاوانبار سه یر بکریته و سزای قورس وه رگریته.
- 3- لیکۆلینه وه ی ته وای یاسایی له و ناوه ند و جیگایه ی که تیرۆری تیدا ده کریته.
- 4- سزادانی توندی ئه و که س و ناوه ندانه ی که په یوه ندی بیان به تیرۆره که وه هه یه یان هۆکاری یارمه تی ده ری ئه م تاوانه بوون.
- 5- راگه یان دنی خودی هه لوه شانده وه ی یاسا که له لایه ن لیبیر سراوانی تاییه ت به م مه سه له یه و ههروه ها له لایه ن گه و ره لیبیر سراوانی ده وله ته وه، بۆ نمونه سه رۆکی حکومه ت.
- 6- راگه یان دنی و بلا و کردنه وه ی هه مه لایه نه ی خودی یاسا که له ته وای گو قارو رۆژنامه کاندا و باس و ترویج دان له و باره یه وه، ههروه ها له ته وای جیگاو شوینه گشتی یه کان و قوتا بخانه وه مه لبه نده کانی راهینان و فیر کردنی لاوان و خویندکاران، به ستنی کۆرو سمینار له ناستی به ربلا ودا بۆ کردنی ئه م مه سه له یه به عقل و هۆشیاری گشتی کۆمه ل.

20 / 9 / 2002